

בצע בבנין הקל וגם הוא לשון יחיד וקאי על כל איש:
אכול משמנים. יתר במקום תנועה: ושבעת. יתר
במקום תנועה: וברכת וי' מלאפוס קורם הבי'ת
מקום שוא נח כאשר הורעתך. והנה בחלק השני
מן החרוז הזה אין בוכי אם ששה תנועות ובחלק
השלישי מן חרוז זה יש בו עשרה תנועות עכ"ל לא
חש המזמר בעבור שב' חלקים אלו הם פסוק אחד
באש' תראה ג' תוך הפירוש ובין הכל יש בו ששה עשר
תנועות: מכל העמים. צ' לעמים ואז יבא המשקל
על גכון: וגם הארץ. יתר במקום תנועה: ראו.
יתר במקום תנועה: כי כל אלה. צ' כל אלה ואז
יבא המשקל על גכון.

שתי לחם שנשבת נריך לחם משנה: יבננו. יתכן
כמו יתר ידו ויבננו (איונו) ופי' הרד"ק יתחנך אותי
לחתיכות: אכול משמנים שתהממתקים. עש"ה לכו
אכלי משמנים ושתו ממתקים (נחמ"ח). נגד ללבוש
ולחם חקים. עש"ה ונתן לי לחם לאכול ונגד ללבוש
(בראשית כ"ח): לא תחסר כל בו. עש"ה לא תחסר
כל בה (דברים ח): ואכלת ושבעת וברכת את ה'
אלקיך (שם): כי ברכך מכל עמים. עש"ה נריך
תהי' מכל העמים: (שם ו): השמים מספרים כבודו.
עש"ה השמים מספרים כבוד אל (תלים י"ט): וגם
הארץ מלאה חסדו. מחסדו עש"ה חסד ה' מלאה הארץ
(תלים ל"ג): ראו כל אלה עשתה ידו. עש"ה ואת
כל אלה ידי עשתה (ישעי' ס'): כי הוא הנור פעלו
תמים. עש"ה הנור תמים פעלו (דברים ל"ב):

יום שבתון אין לשכוח. זכרו בריח הנחוח: יונה מצאה בו מנוח. ושם ינוחו
יגיע כח:

הגהות

פירוש

יום שבתון. זה הזמר שם מחברו יהודה וחתם
שמו בתחילת החרוזות בראשי התיבות.
ונעשה על משקל שמונה תנועות בכל חלק וחלק מן
החרוז. וככה משפט הזמר הזה ומעשהו. החרוז
הראשון נחלק על שני חלקים ומשם ואילך כל חרוז
וחרוז נחלק לר' חלקים והשלשה חלקים הראשונים
נחרזים כאחד והחלק הרביעי מכל חרוז וחרוז הוא
לשון פסוק אחד ומסיים באות ה' ולפניו תנועת
חולם ולאחר כל חרוז וחרוז יונה מצאה וכו'.
ושם ינוחו. יתר במקום תנועה: אבות ובנים. וי' מלאפוס
מקום שוא והיא יתר במקום תנועה וכן ופחה וענו.
וי' אחד. ברוך הנותן ליעף כח. צ' לנותן בלא ה' א'
ולמ' ד' ליעף בשוא ואז יבא המשקל על גכון. בהר
המור. הבי'ת והה' א' בקמ"ץ. וכל פקודיו. יתר
במקום תנועה: והפ' א' בחירק. ואמץ כח. צ' ל'
אמץ בלא וי'. חזק מתנים. החי'ת בחטף פת"ח
והוא יתר במקום תנועה. ואז יבא המשקל על גכון.
בצאן טעה. הכ"ף בפת"ח ולא בשוא. בברית
ושבועה. צ' לברית ואז גם המשקל יבא על גכון.
לבל יעבור בם. צ' לכו. יתר במקום תנועה ואז יבא
המשקל על גכון: כאשר נשבעת. צ' לנשבע ואז יבא
המשקל על גכון וגם מוכח מזה החרוז עצמו שמרבר
בלשון נסתר כמ' ש יזכור לפקדו וכן כללשון הזמר
הזה בלשון נסתר נגד השי'ת ולא תמצא בו לשון
גובה לגדרו:

יום שבתון. זכרו בריח הניחוח. זכרו ליום השבת
יעלה בריח ניחוח של קומץ מן המנח' שנקרא
אזכרתה לשון זכרון שנאמ' והריס הכהן מן המנחה את
אזכרתה והקטיר המזבחה אשה ריח ניחוח ליי' (ויקרא
ב'): יונה מצאה בומנוח. ביום השביעי דכתיב ולא
מנחה היונה מנוח וגו' ויתל עוד שבעת ימים אחרים
וגו' ותבא אליו היונה וגו'. והנה עלה וית טרף בפיה
(בראשית ח) משמע שביום השביעי מנחה מנוח:
ושם ינוחו יגיע כח. אית' במדרש והנה עלה וית טרף
בפיה מהיכן הביאה אותו ר' ביציאמ' שעריג"ע נפתחו
לה ומשם הביאה אותו לו' א' ושם בג"ע ינוחו יגיעי כ"ח
הנדיקים שהם בע"ה יגיע כח ממכות ומעשים טובים
והוא עש"ה (איונו): היום נכבד. ר"ל השבת: לבני
אמונים. ישראל שנקראו אמונים וע"ל בזמר נור משלו
אכלנו בפ' כד"ה ברכו אמוני אכל העכו"ס נאמר בהם
בנים לא אמוני בם (דברים לב) ור"ל השבת נכבד לבני
ישראל אכל העכו"ס שבת וגו': חקוק בשני לוחות
אבנים. ר"ל חקוק שמירת שבת בעשרת הדברות על
שני לוחות אבנים כמ"ס זכור את יום השבת גו' (שמות
ך): מרוב אונים ואמץ כ"ח (ישעי' מ) ור"ל חקוק על
הלוחות מהקב"ה שהוא רוב אונים וגו': ובאו כלם
בברית יחד. על הר סיני: נעשה ונשמע אמרו כאחד
דכתיב ויקח ספר הברית ויקרא בלואי העם ויאמרו
כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע וגו': נותן ליעף כח:
(ישעי' מ): דבר נקדשו בהר המור: זה הר סיני שממס
ינוח